

**แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
**GUIDELINES FOR PROMOTING THE WORK PERFORMANCE EFFICIENCY BASED ON
THE PRINCIPLES OF SANGAHAVATTHU 4 OF TEACHERS IN MAHACHULA GROUP
OF SCHOOLS PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE**

¹สิริภัสสร เจริญราษฎร์ Siriphatsorn Charoenrad

²พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐริปัญโญ PhrakhrusangkharakChakkit Bhuripaño

³พระครูวิรุฬห์สุตคุณ PhrakhruWirunsuttakun

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: puispuyy@gmail.com

Article Received: August 13, 2025. Revised: September 28, 2025. Accepted: September 30, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 144 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ (1) ด้านปัจจัยภายใน ที่ส่งเสริมความสำเร็จในการทำงานประกอบด้วย การให้ (ทาน) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเจรจาที่ดี (ปิยวาจา) เพื่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น (อตถจริยา) เพื่อสร้างคุณค่าในองค์กร และการวางตนให้เสมอภาค (สมานัตตา) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ เมื่อบุคลากรมีจิตสาธารณะ ใส่ใจการสื่อสาร รับผิดชอบหน้าที่ และปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จในองค์กร (2) ด้านปัจจัยภายนอก การบริหารและการนิเทศงานที่ดีควรยึดหลักทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา โดยให้การสนับสนุนทรัพยากร ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนและบริหารงานอย่างเป็นธรรม การใช้คำพูดที่สร้างแรงบันดาลใจช่วยเสริมบรรยากาศที่ดี ขณะที่การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาคส่งเสริมความร่วมมือและความสามัคคี เมื่อบุคลากรได้รับโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสม โรงเรียนจะสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาได้อย่างมั่นคง 3) แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ประการมาใช้ในการบริหารโรงเรียนช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ลดความ

ขัดแย้ง และส่งเสริมความร่วมมือ ทาน (การให้) ช่วยเพิ่มขวัญกำลังใจและประสิทธิภาพการทำงาน ปิยวาจา (การเจรจาที่ดี) ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีและสร้างแรงจูงใจ อุตถจริยา (การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น) กระตุ้นความสามัคคีและความสุขในการทำงาน สมานัตตา (การวางตนเสมอภาค) ช่วยให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เมื่อผสมผสานหลักเหล่านี้เข้าด้วยกัน โรงเรียนจะพัฒนาเป็นองค์กรที่มีคุณภาพและเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, หลักสังคหวัตถุ 4, ครู

Abstract

This research article aimed to: 1) study approaches to promote work performance among teachers in the Mahachulalongkornrajavidyalaya Group of Schools, 2) study work performance based on the Four Principles of Social Harmony (Saṅgaha-vatthu 4) of teachers in the Mahachulalongkornrajavidyalaya Group of Schools, and 3) propose approaches to promote work performance based on the Four Principles of Saṅgahavatthu of teachers in the Mahachulalongkornrajavidyalaya Group of Schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This mixed-method research methodology consisted of a quantitative approach using a questionnaire with a sample of 144 teachers. Data were analyzed using basic statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation). Qualitative research involved interviewing seven key informants and analyzing data using content analysis.

The results revealed that: 1) overall, the approaches to promote work performance among teachers in the Mahachulalongkornrajavidyalaya Group of Schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province were at a high level. 2) The work performance based on the Four Saṅgahavatthu Principles of teachers in the Mahachulalongkornrajavidyalaya Group of Schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province included: (1) Internal factors that promoted work success, including giving (Dāna) to foster good relationships, good negotiation (Piyavāca) to communicate constructively, and being helpful to others (Atthacariyā) to create organizational value. And maintaining equality (Samānattatā) to promote cooperation. When personnel have public spirit, care about communication, take responsibility for their duties, and treat each other equally, it will help create a good environment, leading to advancement and success in the organization. (2) In terms of external factors, good management and supervision should adhere to the principles of Dāna (giving), Piyavāca (good speech), Atthacariyā (good conduct), and Samānattatā (being equal) by providing resources, promoting the development of teaching and learning and fair administration. Using inspirational words helps create a good atmosphere, while doing good for the public and treating everyone equally promotes cooperation and unity. When personnel are given appropriate opportunities and support, schools will be able to steadily develop towards educational excellence. 3) Guidelines for promoting work efficiency based on the Four Saṅgahavatthu Principles of teachers in the

Mahachulalongkornrajavidyalaya School Group, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, are to apply the Four Saṅghavatthu Principles to school administration, helping to create a good work environment, reduce conflict, and promote cooperation. Dāna (giving) increases morale and work efficiency. Piyavāca (good negotiation) promotes a good atmosphere and creates motivation. Atthacariyā (benefiting others) stimulates unity and happiness at work. Samānattatā (being equal) helps to create fairness and improve work efficiency. When these principles are combined, the school will develop into a quality organization and enhance teaching efficiency sustainably.

Keywords: Work Performance Efficiency, The Four Saṅghavatthu Principles, Teachers

บทนำ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เนื่องจากครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ มีภาระกิจมาก การขาดแคลนอัตรากำลังครู ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านความต่อเนื่องในการบริหารงานบุคคล ในการดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการขาดงาน การลางาน การจัดหาบุคลากรเข้าแทน การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย การลาออก การหมดสัญญาจ้างและการเกษียณอายุราชการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดมีบทบาทหน้าที่ในการจัดระบบในการวางแผนการดำเนินงานในด้านการวางแผนอัตรากำลัง การบริหารอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จากสถานศึกษาที่มีอัตรากำลังครูเกินเกณฑ์ไปยังสถานศึกษาที่มีอัตรากำลังครูต่ำกว่าเกณฑ์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากครูเป็นกุญแจสำคัญในการออกแบบและจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะทุ่มเทแรงกายใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ โดยในปัจจุบันปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครูเป็นอย่างมากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการดำรงชีวิต ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว นอกจากนี้เรื่องการย้ายของผู้บริหารก็มีส่วนสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตำแหน่งของผู้บริหารบ่อยๆ อาจส่งผลกระทบต่อนโยบายในการบริหารงาน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามนโยบายระบบการบริหารจัดการขาดความชัดเจน ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากต้องปรับเปลี่ยนระบบการทำงานไปตามนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งอาจส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านนโยบายในการบริหารงานจากบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งการมอบอำนาจในระดับสถานศึกษาและมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555)

การพัฒนาบุคลากรในระดับองค์กรมีแนวโน้มที่ต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมซึ่งจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงในด้านนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากสังคมสารสนเทศ ซึ่งทำให้เกิดองค์การแบบสมัยใหม่ที่ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างกระบวนการทำงานให้รวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลให้องค์การต่างๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวของสังคมในรูปแบบใหม่ ดังนั้น องค์การต่างๆ จึงจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรและศักยภาพขององค์การที่จะสามารถอยู่รอดได้ สิ่งสำคัญของการบริหารบุคคลในทิศทางใหม่จึงควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างสรรคการพัฒนาทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กรโดยเน้นทักษะด้านการเรียนรู้ระดับบุคคล เรียนรู้ระดับกลุ่ม และเรียนรู้ระดับองค์การเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (สุพจน์ อินทวาท และคณะ, 2556) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลเกิดความคล่องตัว อีสระภายใต้กฎระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งได้รับการยกย่องและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557)

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน คือ หลักสังคหวัตถุ (ที.ปา. (ไทย) 11/140/167) หมายถึง ธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน พระพุทธองค์ทรงอุปมาสังคหวัตถุไว้ในสังคหสูตรเปรียบเหมือนกับพาหนะที่จะนำคนไปสู่ความเจริญในโลก โดยสังคหวัตถุ 4 ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ทาน คือการให้อะไรเพื่อแผ้วแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน 2) ปิยวาจา หรือเพียรวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดจนคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน จูงใจให้นิยมยินดี 3) อตถัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม 4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดจนวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่มบริหารงานบุคคล ตระหนักและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นแนวทางในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดในพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร ได้แก่ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จำนวน 230 คน จาก 7 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เลือกกลุ่มหาขนาดตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามตารางสำเร็จรูปของ R. V. Krejcie and D. W. Morgan (อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คนด้วยการเลือกเจาะจงคุณสมบัติ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากวารสาร ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.917 6) ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นใน 2 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์คะแนนค่าเฉลี่ยระดับคะแนน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมีมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยภายนอก และข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ปัจจัยภายใน ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวม 2 ด้าน		n = 144 คน			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.	ปัจจัยภายใน	4.16	0.36	มาก	5
2.	ปัจจัยภายนอก	4.27	0.43	มาก	4
ภาพรวม		4.26	0.24	มาก	

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 ด้านปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานงานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จทุกครั้ง สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้สำเร็จอยู่เสมอ มีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนวิธีการทำงานของตนเองได้ มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานที่รับผิดชอบให้สำเร็จพยายามหาวิธีปรับปรุงแก้ไขงานที่ปฏิบัติอยู่ให้ดีขึ้นเสมอทุ่มเทการทำงานในหน้าที่และงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ 2) ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานยกย่องชมเชยเมื่อปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จ ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานพิเศษให้ปฏิบัติอยู่เสมอ และเพื่อนร่วมงานมักขอคำแนะนำปรึกษาในการปฏิบัติงาน 3) ด้านลักษณะงานที่น่าสนใจ ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานตรงความรู้ความสามารถและความถนัดลักษณะของงานท้าทายความสามารถและน่าสนใจ งานที่ได้รับมอบหมายสามารถใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ 4) ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงานได้เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในความสำเร็จของหน่วยงานได้มีส่วนรับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมมีการนำเสนอแนะในการปฏิบัติงานมาปรับใช้อยู่เสมอ 5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ มีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น งานที่ปฏิบัติอยู่มีส่วนส่งเสริมให้ท่านได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ในงานอยู่เสมอ เช่น ได้ไปดูงาน อบรม สัมมนา เป็นต้น งานที่ปฏิบัติมีเส้นทางความก้าวหน้าในสายงานอย่างชัดเจน มีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น งานปฏิบัติอยู่มีส่วนส่งเสริมให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ในงานอยู่เสมอ เช่น ได้ไปดูงานอบรมสัมมนา เป็นต้น งานที่ปฏิบัติมีเส้นทางความก้าวหน้าในสายงานอย่างชัดเจน มีความพอใจในโอกาสก้าวหน้าของระดับตำแหน่งตามกรอบที่

กำหนดไว้ ได้รับพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีด้วยความยุติธรรม และคิดว่าในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้นได้รับการพิจารณาความดีความชอบประจำปีและมีการปรับเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรม หลักเกณฑ์ในการประเมินผลงานมีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติอยู่

2.2 ด้านปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) ด้านนโยบายและการบริหาร หน่วยงานมีการกำหนดแผนงาน โครงการนโยบายสอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายของผู้บริหารระดับสูง มีระบบโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ กฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน ทำให้ต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานให้การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีและมีประสิทธิภาพมีความพึงพอใจกับการมีแบบแผนแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการทำงานในหน่วยงาน 2) ด้านการนิเทศงาน หน่วยงานมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีระบบการนิเทศติดตามประเมินผลที่โปร่งใสถูกต้องยุติธรรม ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ ทักษะและความชำนาญของผู้ปฏิบัติงานและเมื่อเกิดปัญหาในการทำงานผู้บังคับบัญชาสนใจรับฟังและพร้อมให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการแนวทางในการแก้ไขปัญหา 3) ด้านภาระการทำงาน งานที่ทำตรงกับความรู้ความสามารถ และมีการวางแผนและจัดระบบงานที่ปฏิบัติไว้ชัดเจน มีความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีโอกาสในการร่วมวางแผนงานที่ปฏิบัติโดยใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์จนบรรลุผลสำเร็จ 4) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ได้รับการพิจารณาการขึ้นเงินเดือน ค่าตอบแทนตามความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีความพึงพอใจในอัตราเงินเดือนที่ได้รับ โดยเห็นว่ามี ความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบของท่านเงินเดือนเพียงพอกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีความพึงพอใจในสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงและเงินพิเศษอื่นๆ ที่หน่วยงานจัดให้และพึงพอใจในสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลที่ทางราชการจัดให้หน่วยงานมีการปรับปรุงระบบการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสม 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ในหน่วยงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเพื่อนร่วมงาน เมื่อต้องการความช่วยเหลือได้เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้นอยู่เสมอ บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้บังคับบัญชาให้ความเคารพสิทธิส่วนบุคคลของท่านไม่ก้าวก่ายงานในหน้าที่และเมื่อเกิดปัญหาในการทำงานมักจะเข้าไปร่วมช่วยแก้ไขปัญหา เพื่อนร่วมงานมักจะมาปรึกษาหรือ ขอคำแนะนำเมื่อมีปัญหาในการทำงาน สามารถให้คำแนะนำและชี้แจงระเบียบข้อบังคับของทางราชการให้เพื่อนร่วมงานเข้าใจได้

3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 ด้านปัจจัยภายใน

1. ด้านการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน สรุปได้ว่า หลักธรรม สังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ โดยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ความสามัคคี และบรรยากาศการทำงานที่ราบรื่น เมื่อทุกคนในองค์กรปฏิบัติตามหลักการนี้ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ยังช่วยให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและนำไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพและองค์กรอย่างยั่งยืน

2. ด้านการยอมรับนับถือสรุปได้ว่า หลักธรรม สังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างการยอมรับนับถือในสังคมและองค์กร การให้ (ทาน) สร้างคุณค่าแก่ตนเองและผู้อื่น การพูดจาดี (ปิยวาจา) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม (อตถจริยา) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อ

และการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม (สมานัตตา) ทำให้เกิดความไว้วางใจและความเป็นธรรม เมื่อบุคคลนำหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติจะช่วยให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นเสริมสร้างความสามัคคีและทำให้สังคมและองค์กรพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

3. ด้านลักษณะงานที่น่าสนใจ สรุปได้ว่าโรงเรียนที่น่าสนใจควรเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการทำงานและการพัฒนาของบุคลากร โดย หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ได้แก่ การให้โอกาสและทรัพยากร (ทาน) การสื่อสารที่ดี (ปิยวาจา) การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น (อัตถจริยา) และการสร้างความเท่าเทียม (สมานัตตา) เมื่อโรงเรียนมีระบบการทำงานที่สอดคล้องกับหลักธรรมเหล่านี้จะช่วยให้บุคลากรรู้สึกถึงความหมายของงานที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงานและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในการทำงานของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลดีต่อการศึกษา หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี ได้แก่ การให้และสนับสนุนซึ่งกันและกัน (ทาน) การสื่อสารที่ดี (ปิยวาจา) การทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กร (อัตถจริยา) และการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (สมานัตตา) เมื่อโรงเรียนมีระบบการทำงานที่ส่งเสริมหลักธรรมเหล่านี้ จะช่วยให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีคุณภาพและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักเรียนและสังคม

5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ สรุปได้ว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะ หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ได้แก่ การให้และสนับสนุนผู้อื่น (ทาน) การสื่อสารที่ดี (ปิยวาจา) การทำงานด้วยความรับผิดชอบและพัฒนาตนเอง (อัตถจริยา) และการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม (สมานัตตา) หากบุคลากรในโรงเรียนสามารถนำหลักธรรมเหล่านี้ไปปฏิบัติได้จริง ก็จะช่วยให้ตนเองมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้รับความเคารพจากเพื่อนร่วมงานและมีโอกาสเติบโตในสายอาชีพอย่างมั่นคงและยั่งยืน

3.2 ด้านปัจจัยภายนอก

1. ด้านนโยบายและการบริหาร สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยทั้งความสามารถในการบริหารจัดการและคุณธรรมในการทำงาน หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีความสมดุลและมีคุณภาพ ได้แก่ การให้โอกาสและสนับสนุนโรงเรียน (ทาน) การสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจ (ปิยวาจา) การทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กร (อัตถจริยา) และการบริหารที่เสมอภาคและเป็นธรรม (สมานัตตา) หากผู้บริหารสามารถนำหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้โรงเรียนก็จะกลายเป็นสถานศึกษาที่เต็มไปด้วยคุณภาพ บรรยากาศที่ดีและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่แท้จริงสำหรับนักเรียน ครูและชุมชน

2. ด้านการนิเทศงาน สรุปได้ว่า การนิเทศงานในโรงเรียนที่ดีต้องเป็นมากกว่าการตรวจสอบและประเมินผล แต่ควรเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาครูและบุคลากรไปพร้อมกัน หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศมีคุณภาพ ได้แก่ ทาน (การให้) การสนับสนุนและให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนา ปิยวาจา (การพูดจาดี) การใช้คำพูดที่สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมบรรยากาศที่ดี อัตถจริยา (การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น) การนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาและช่วยเหลือครู สมานัตตา (การวางตนให้เสมอภาค) การนิเทศที่เป็นธรรมและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม หากการนิเทศงานในโรงเรียนสามารถนำ

หลักธรรมเหล่านี้มาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมจะช่วยส่งเสริมให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาและทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนต่อไป

3. ด้านภาระการทำงาน สรุปได้ว่า การบริหารภาระงานในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาและความเป็นอยู่ของบุคลากร การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ช่วยให้การจัดการภาระงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยสามารถสรุปแนวทางได้ดังนี้ ทาน (การให้) สนับสนุนทรัพยากร เทคโนโลยี และโอกาสในการพัฒนาเพื่อช่วยลดภาระงาน ปิยวาจา (การพูดจาดี) ใช้คำพูดที่ทำให้กำลังใจ สื่อสารอย่างเปิดเผยและแนะนำแนวทางอย่างสร้างสรรค์ อัตถจริยา (การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงาน สมานัตตา (การวางตนให้เสมอภาค) กระจายงานอย่างเป็นธรรมเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม เมื่อการบริหารภาระงานเป็นไปอย่างสมดุลและเป็นธรรมบุคลากรจะมีความสุขในการทำงาน ลดความเครียดและสามารถมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่ส่งผลดีต่อโรงเรียน นักเรียนและระบบการศึกษาของประเทศในระยะยาว

4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการสรุปได้ว่า ค่าตอบแทนและสวัสดิการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความมั่นคง และขวัญกำลังใจของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หากได้รับการดูแลที่ดี ย่อมช่วยให้สามารถทุ่มเทกับการพัฒนาเยาวชนและคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่ การนำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการ จะทำให้เกิดความเป็นธรรมและสร้างขวัญกำลังใจได้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น มีบรรยากาศการทำงานที่ดี ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำแนกเป็นด้านปัจจัยภายในคือด้านการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่น่าสนใจและด้านการยอมรับนับถือ ด้านปัจจัยภายนอกคือ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านภาระการทำงานและด้านการนิเทศงาน โดยผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานว่าการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสามารถทำได้โดยพัฒนาทักษะและความรู้อย่างต่อเนื่องใช้เทคโนโลยี ช่วยลดภาระงานบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี นอกจากนี้ ควรกระจายงานอย่างเหมาะสมส่งเสริมความเสมอภาคและเป็นธรรมและให้ขวัญกำลังใจ แก่บุคลากร ทั้งหมดนี้จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นนำไปสู่ความสำเร็จและพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของศวิตฉันธ์ จันทา (2563) ที่พบว่า 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรการเปิดโอกาสให้บุคลากร มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนเข้ารับการอบรมที่เป็นหลักสูตรตรงกับตำแหน่งงานที่ตนปฏิบัติศึกษาต่อเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการทำงาน

2) การมีโอกาสไปพัฒนาทักษะวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ บุคลากรทุกคนมีโอกาสพัฒนาทักษะตนเองในการเพิ่มพูนความรู้ในการศึกษาต่อ 3) การได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรม พบว่าหน่วยงานมีการสนับสนุนบุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนาศึกษาดูงาน สัมมนา 4) การเลื่อนขั้นเงินเดือน บุคลากรทุกคนมีโอกาสเลื่อนขั้นเงินเดือนเท่ากันทุกคน 5) ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน มีความมั่นคงในการปฏิบัติงานเนื่องจากการทำงานบุคลากรมีระเบียบ กฎหมายรองรับ 6) สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน หน่วยงานมีสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬารัตนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยภายใน ที่ส่งเสริมความสำเร็จในการทำงานประกอบด้วย การให้ (ทาน) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเจรจาที่ดี (ปิยวาจา) เพื่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น (อถถจริยา) เพื่อสร้างคุณค่าในองค์กร และการวางตนให้เสมอภาค (สมานัตตา) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ เมื่อบุคลากรมีจิตสาธารณะ ใส่ใจการสื่อสาร รับผิดชอบหน้าที่ และปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จในองค์กร 2) ด้านปัจจัยภายนอก การบริหารและการนิเทศงานที่ดีควรยึดหลักทาน ปิยวาจา อถถจริยา และสมานัตตา โดยให้การสนับสนุนทรัพยากร ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนและบริหารงานอย่างเป็นธรรม การใช้คำพูดที่สร้างแรงบันดาลใจ ช่วยเสริมบรรยากาศที่ดี ขณะที่การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาคส่งเสริมความร่วมมือและความสามัคคี เมื่อบุคลากรได้รับโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสม โรงเรียนจะสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาได้อย่างมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับพระสมโฆศ คุณุตตมโม (2565) ที่พบว่า 1) การปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและเต็มใจในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อผู้มาใช้บริการ 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่าหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมว่าด้วยการประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่ (1) ทาน (การให้) (2) ปิยวาจา (การพูดจาน่ารัก) (3) อถถจริยา (การบำเพ็ญตนเพื่อผู้อื่น) และ (4) สมานัตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย) 3) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเขาตอก อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการประยุกต์ใช้หลักทาน เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร หลักปิยวาจา เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารข้อมูล หลักอถถจริยา เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านจิตอาสาและหลักสมานัตตา เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการปฏิบัติตน สอดคล้องกับงานวิจัยของลิษา สัมพันธ์ (2562) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการวิจัยของโยธิกา เลิศรัตนกุล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, สมศักดิ์ บุญปู และกฤษฎา นันทเพ็ชร (2564) ที่พบว่า การพัฒนาระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านปิยวาจา พูดจาอ่อนหวาน ประกอบด้วย การให้คำปรึกษา อบรม สั่งสอนและคำแนะนำที่ด้วยวาจาที่อ่อนหวาน ไพเราะ การพูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็ประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดจาถ้อยคำที่ไปกระทบกระทั่งผู้อื่น รู้จักกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด รู้จักกล่าวขอบคุณ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 3) การพัฒนาระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านอถถจริยา บำเพ็ญ

ประโยชน์ ประกอบด้วยประพัตินเป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทุ่มเทร่างกาย แรงใจ ในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาด้วยปัญญา ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับสิ่งที่ดี มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ และ 4) การพัฒนาระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านสมานัตตา การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ประกอบด้วยการวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลายกับนักเรียนทุกคน รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ดำรงตนไม่ให้เกิดไปในความชั่ว ปฏิบัติกับนักเรียนหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมแก้ปัญหากับนักเรียนโรงเรียน เพื่อความสามัคคีของหมู่คณะ

3. ผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ประการมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมความร่วมมือ ทาน (การให้) ช่วยเพิ่มขวัญกำลังใจและประสิทธิภาพการทำงาน ปิยวาจา (การเจรจาที่ดี) ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีและสร้างแรงจูงใจ อตถจริยา (การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น) กระตุ้นความสามัคคีและความสุขในการทำงาน สมานัตตา (การวางตนเสมอภาค) ช่วยให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เมื่อผสมหลักเหล่านี้เข้าด้วยกัน โรงเรียนจะพัฒนาเป็นองค์กรที่มีคุณภาพและเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูประกาศธรรมมารักษ์ (จันเชียด) (2561) ที่พบว่า แนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักทาน ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรโดยจัดให้มีสวัสดิการอย่างพึงพอใจ 2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปิยวาจา ควรใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี ให้กำลังใจ ไม่ใช้คำพูดส่อเสียดหรือคำกล่าวที่เพ้อเจ้อ 3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอตถจริยา ควรบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอตามโอกาสสมควร 4) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสมานัตตา ควรมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระวรพล วิชโย (ทองอยู่), พระสุรชัย สุรชัย และบุญเชิด ชำนิศาสตร์ (2568) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย (1) กระบวนการกลุ่มตามหลักสังคหวัตถุ 4 การเสริมสร้างการทำงานร่วมกันในกลุ่ม และการพัฒนากระบวนการตัดสินใจร่วมกัน (2) ทักษะทางสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 การเสริมสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความแตกต่าง (3) ด้านการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าหลักสังคหวัตถุ 4 การส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้างและตรงไปตรงมา และการสนับสนุนการตัดสินใจที่เปิดกว้างและร่วมมือกัน (4) ด้านการรับผิดชอบรายบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 การส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการทำงานร่วมกัน และการติดตามผลและประเมินผลการทำงาน และ (5) การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันหรือการพึ่งพาอาศัยกันในทางบวกตามหลักสังคหวัตถุ 4 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกัน

องค์ความรู้การวิจัย

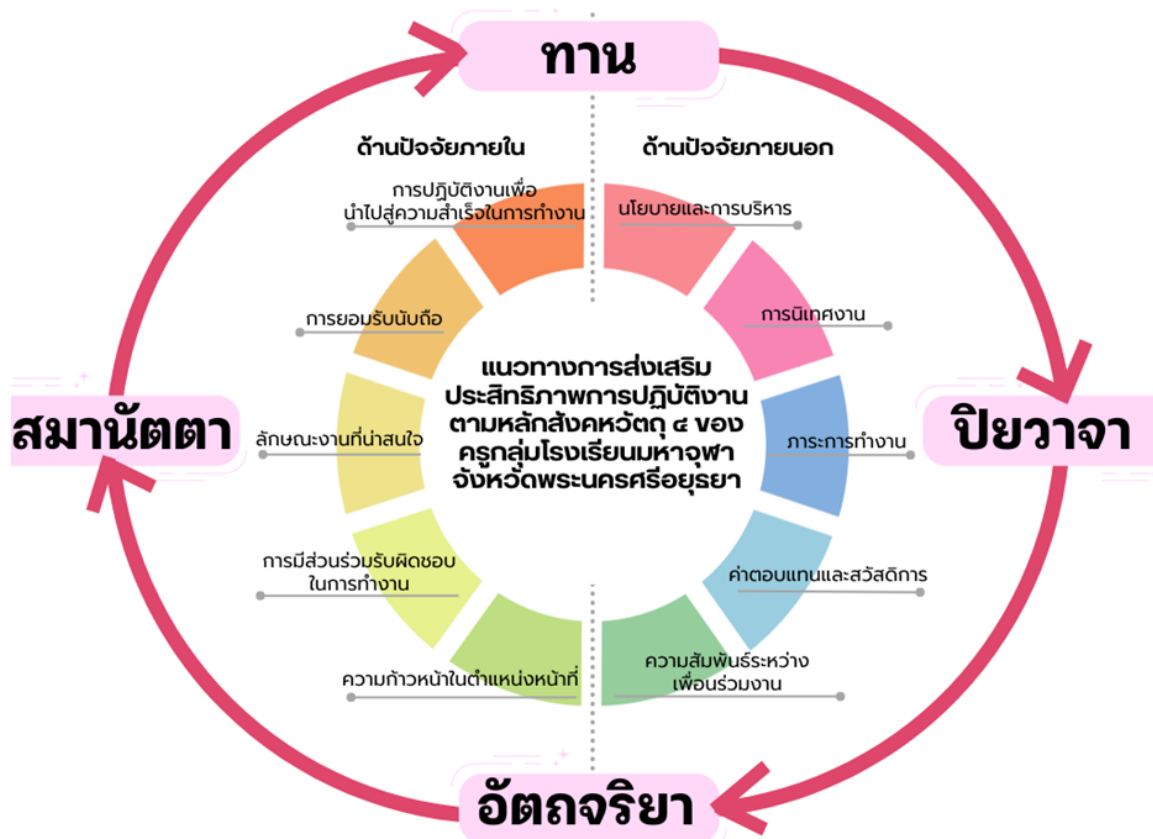
องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของครูกลุ่มโรงเรียนมหาจุฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยสรุปได้เป็นองค์ความรู้การวิจัย ได้แก่

1. ทาน การให้ มาใช้ในการบริหารและดำเนินงานในโรงเรียนจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมความร่วมมือและช่วยให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อบุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ดีก็จะสามารถพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม

2. ปิยวาจา การพูดจาดี มาใช้ในโรงเรียน จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เมื่อนำมาปรับใช้ร่วมกับหลักสังคหวัตถุ 4 อื่นๆ จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นในระยะยาว

3. อุตถจริยา การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น มาใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง และทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ เมื่อประยุกต์ใช้ร่วมกับหลัก สังคหวัตถุ 4 อื่นๆ จะช่วยให้โรงเรียนเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีความสามัคคีและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

4. สมานัตตา การวางตนให้เสมอภาค มาใช้ในการบริหารและปฏิบัติงานในโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมความสามัคคี ลดความขัดแย้งและทำให้บุคลากรรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เมื่อผนวกเข้ากับหลัก สังคหวัตถุ 4 อื่นๆ จะยิ่งทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ ส่งเสริมทั้งการเรียนการสอนและการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัยด้านการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน ความสำเร็จในการทำงานเกิดจากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจาก การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถวัดผลและพัฒนาอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ในด้านการศึกษา ควรมุ่งเน้นผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก เพื่อให้การเรียนรู้มีคุณค่าและนำไปใช้ได้จริงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยังต้องอาศัย การทำงานเป็นทีมและการสื่อสารที่ดี เพื่อลดความเข้าใจผิดและเพิ่มความร่วมมือในองค์กร รวมถึงการมีวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ยังช่วยให้สามารถรับมือกับอุปสรรคและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดได้

1.2 จากผลวิจัยด้านนโยบายและการบริหาร การบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยนโยบายที่ชัดเจนโปร่งใสและเป็นธรรมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพควบคู่กับการส่งเสริมบุคลากรให้มีความก้าวหน้า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ช่วยสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างความสามัคคีในองค์กร นอกจากนี้ ควรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและสุดท้ายการบริหารที่ยืดหยุ่นและปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาและวิจัยด้านการยอมรับนับถือของผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษาเพราะการยอมรับนับถือ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ในการทำงาน กระตุ้นแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร โดยหมายถึงการได้รับความเคารพจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและสังคมรอบข้าง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นจากคุณธรรมจริยธรรมความสามารถและความประพฤติที่เหมาะสม

2.2 ควรทำการศึกษาและวิจัยด้านการนิเทศงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะการนิเทศงานเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะในสถานศึกษาการนิเทศงานที่โปร่งใส จะเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหาร การปฏิบัติงานและการจัดการศึกษาช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานได้อย่างมีมาตรฐาน ลดปัญหาความขัดแย้ง และสร้างความไว้วางใจในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ปริญดา บรรดาศักดิ์. (2567). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครสวรรค์. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, 7(4), 336-347.
- พระครูประกาศธรรมมาภิรักษ์ (จันเขียด). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต).
- พระสมโชค คุดตมโม. (2565). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเขาคอก อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 924-935.
- พระวรพล วิชโย (ทองอยู่), พระสุรชัย สุรชัย และบุญเชิด ขำนิศาสตร์. (2568). แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มโรงเรียนนวมิพัฒนา จังหวัดระยอง. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 6(1), 180-194.
- ภาวดี อนันต์นาวี. (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ชลบุรี: มนตรี.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โยธิกา เลิศรัตยากุล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, สมศักดิ์ บุญปู และกฤษฎา นันทเพ็ชร. (2564). ระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 8(3), 166-179.
- ลิษา สมัครพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศวิตฉันท จันทา. (2563). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองช่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร. วารสารวิชาการรัตนบุศย์, 2(3), 59-69.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบกลไกส่งเสริม การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุพจน์ อินทหว่าง และคณะ. (2556) การจัดการทรัพยากรมนุษย์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.